

Mededelingenblad van de Stichting Erfgoed Goirle
"De Vyer Heertganghen"

Verschijnt 3x per jaar

Secretariaat/redactie:

Adres: Nieuwe Rielseweg 41-43, 5051 PD Goirle

Email: secretariaat@heemkundekring-goirle.nl

Telefoon: 013 5348972

Van de voorzitter...

Het jaar 2023 is al ongeveer voorbij. Tijd om eens terug te kijken op het afgelopen jaar. Het meest spannende gebeuren voor onze erfgoedstichting was *de cursus Schutsboomcollege*, een serie van vijf avondlessen over de geschiedenis van Goirle. Ik was er trots op dat we met vijf eigen leden een mooi en breed pakket lessen konden geven over de archeologie van Goirle, de rol van de kerk, de uitbreiding van het dorp, en wat de textielindustrie en de oorlogen hebben betekend voor Goirle. De belangstelling was zo groot dat we twee series van de cursus moesten inplannen. De laatste avond is afgelopen week geweest. We zagen veel interesse bij de deelnemers die soms met open mond luisterden naar de verhalen. Natuurlijk kregen we ook kritische vragen en opmerkingen en daar gaan we iets mee doen! We willen namelijk volgend jaar een vervolgcursus aanbieden met andere onderwerpen, zoals het verenigingsleven en de natuur in Goirle. U hoort er spoedig van!

Verder leidt het heemgebeuren weer zijn eigen leven, nu Corona zo goed als uit beeld is. Maar er is in de wereld van nu zoveel verschrikkelijke onrust met zware oorlogen, heel veel vluchtelingen en politieke onrust - ook in ons land - dat het aanbieden van enige rust en zekerheid welkom is, ook in ons dorp nietwaar?! Dat kun je ook creëren met het aanbieden van vaste contacten en activiteiten (de zaterdagochtenden!), interessante lezingen en excursies, en een prachtig heemerf waar de rust u tegemoet komt, elke dag!

Dus wens ik onze leden fijne kerstdagen in uw eigen omgeving, met de nodige rust in december. U kunt in deze dagen ook genieten van het kerstnummer van ons tijdschrift

Rondom de Schutsboom. En, beste leden, voor volgend jaar: maakt allen reclame bij uw familie, burens en bekenden voor onze Erfgoedstichting, met ons prachtig heemerf, het authentieke wervershuisje en al die ontspanningsmogelijkheden die het heem u aanbiedt! Laat hen ons tijdschrift maar eens zien, bijvoorbeeld!

Jan van Eijck

Voorzitter Stichting Erfgoed Goirle De Vyer Heertganghen

Fijne feestdagen
en een gezond en voorspoedig 2024

= Lezingen en excursies =

Excursie naar Kessels museum

op woensdag 20 september 2023

Op woensdag 20 september 2023 vervoegde zich een aantal Goirlese heemvrienden bij het Kessels Museum aldaar voor een excursie. Het museum is sinds kort gevestigd in het Huis van Muziek aan de Tilburgse Stationsstraat.

De naamgever van het museum is Mathieu Kessels (1858- 1932), een muzikale duizendpoot. Hij was niet alleen fabrikant van muziekinstrumenten, maar ook componist, dirigent, uitgever en drukker van muziekliteratuur.

De door hem in Tilburg opgerichte fabriek van muziekinstrumenten heeft bestaan vanaf 1886 tot 1955 en behoorde tot de grootste werkgevers van de stad in die tijd.

De heemvrienden werden in het museum heel enthousiast ontvangen door een inspirerende gids. Zij wist behalve van de historie van de muziekinstrumentenfabriek ook zeer veel uit te leggen over de fabricage en de bespeling van de talrijke getoonde koperen en houtblaasinstrumenten.

Het museum biedt voor geïnteresseerde bezoekers een ware belevenis in een museum dat prachtig is ingericht en voorzien is van een schitterende collectie muziekinstrumenten.

Namens de werkgroep Lezingen en excursies.
Clemens Crombach

Lezing boswachter Frans Kapteijns

op dinsdag 28 november 2023 in De Wildacker

Na een introductie van de persoon die Frans Kapteijns is, gepensioneerd boswachter, vrijwilliger bij Brabants Landschap en bevlogen natuurgids in de Kampina en de Oisterwijkse vennen, was het al snel duidelijk dat hij zeer betrokken is bij de ontwikkeling van het natuurgebied.

Het ontstaan van de Kampina, geen Campina (kempen=woeste grond), als nationaal landschap Het Groene Woud kwam uitgebreid aan de orde en ook het belang en onderhoud van de Oisterwijkse vennen. En eveneens het beheer en de verschillende pioniers die hier aan hebben bijgedragen, met een hoofdrol voor Pieter G. Van Tienhoven.

Het werd een iets andere lezing dan door de titel in de uitnodiging misschien werd verwacht, maar zeker niet minder interessant voor onze heemleden.

Frans is een bevlogen verteller en het was al te snel tijd om te stoppen.

Misschien een aanmoediging om hem als natuurgids te gaan ontmoeten.

Het was een zeer interessante avond voor de 28 toehoorders.

Namens de werkgroep Lezingen en excursies.
Anne Heeren

= "Het Schutsboom College" =

Gedurende de maanden mei-juni en september-november hebben we, zoals U natuurlijk weet, telkens vijf mooie avonden gehad met ons Schutsboomcollege. Een mogelijkheid voor alle Goirle-naren om meer te weten te komen over de geschiedenis van ons dorp. Jan van Eijck, Joseph v Wijdemans, Jan Pieterse, Ad van der Ven en Gerrit van Heeswijk hebben zeker hun best gedaan om er leerzame avonden van te maken.

De indeling was:

- 1: archeologie en opgravingen,
- 2: de kerk,
- 3: de groei van Goirle,
- 4: de textielindustrie,
- 5: de beide wereldoorlogen en hun invloed op Goirle.

Dat onze inleiders er grotendeels in geslaagd zijn er mooie interessante Avonden van te maken mogen we stellen na het lezen van de eerste evaluaties. Zo kon bijvoorbeeld les 2 in de tweede sessie al verbeterd worden door het toevoegen van een Power Point presentatie wat de zichtbaarheid van de illustraties zeer ten goede kwam.

Voor het komende jaar willen we opnieuw zo'n serie lesavonden houden waarbij we hardop denken aan een uitbreiding van de onderwerpen. Er wordt al gedacht aan de sport, het onderwijs, de natuur en de grens van Goirle. Gedurende de wintermaanden moet hier duidelijkheid over komen en daarvan houden we U natuurlijk op de hoogte. Hou ons in de gaten en als het zover is schrijf in!!

Namens het Schutsboom College,
Gerrit van Heeswijk

= Kleine Heemreis voor de vrijwilligers=

Op zaterdag 14 oktober startte de kleine heemreis 2023 met een lunch in restaurant De Huyskamer in Gilze. Er hadden zich 18 vrijwilligers aangemeld maar door ziekte en opasproblemen moesten 4 mensen verstek laten gaan. In het sfeervolle terras met uitzicht op de tuin konden we genieten van een mooi opgemaakt lunchplankje met een kommetje soep, een sandwich en een salade. Daarna door naar Heemkring Molenheide een paar honderd meter verderop. Daar werden we ontvangen door Bert Wagemakers, voorzitter die ons aan de hand van een PowerPointpresentatie een overzicht gaf van de geschiedenis van de heemkring. Tot de heemkring Molenheide behoren de kerkdorpen Gilze, Rijen, Hulten en Molenschot en de start van de heemkring was een succesvolle tentoonstelling over de leerindustrie in de regio in het kader van provinciale tentoonstelling *Monument en Brabant in 1976*.

Figuur 1. Lunch in restaurant De Huyskamer

Wat opvalt is de professionele aanpak bij de projecten die de kring oppakt. Er wordt een werkgroep geformeerd en er wordt ook direct contact gezocht met professionele/commerciële partners die dan vaak ook bereid zijn te sponsoren of op een andere manier een bijdrage te leveren aan het project.

In tegenstelling tot veel andere heemkringen slagen zij erin nieuwe leden te werven. Het ledenaantal is de laatste jaren van ongeveer 200 gestegen tot boven de 500. Een van de activiteiten die daar aan sterk heeft bijgedragen is het sticker-album dat ze samen met Jumbo hebben georganiseerd. Vooral de ruilmarkten hebben veel mensen naar de heemkring getrokken en ook de keuze voor Jumbo als regionale supermarkt heeft alle dorpen er bij betrokken.

Figuur 2. 't Oude Raadhuis

Wat betreft digitalisering zijn zij een van de voorlopers. Vanaf het begin zijn zij betrokken geweest bij de ontwikkeling van Memorix Maior als collectieregistratie systeem voor erfgoedinstellingen. Foto's en bidprentjes zijn digitaal te raadplegen via de Site van Heemkring Molenheide op de Beeld- en Archiefbank. De bidprentjes zijn niet alleen geregistreerd maar ook gescand en als afbeelding te bekijken. De website wordt gehost bij ICT-bedrijf, Global-e, dat ook andere activiteiten ondersteunt.

Na de inleiding was er een moment van pauze met koffie en thee waarna we door een aantal enthousiaste vrijwilligers werden rondgeleid door het museum en over het heemterf waar op dit moment de (heem)tuin helemaal opnieuw wordt opgezet. Hoewel we verder niet zoveel van het dorp Gilze hebben gezien was het bezoek aan 't Oude Raadhuis een geslaagde invulling van "gluren bij de burens".

Albert Oude Ophuis

= Brabantse Heemdagen 4 en 5 augustus in Oirschot =

De Brabantse Heemdagen kennen al een lange traditie en vonden dit jaar voor de 73^e keer plaats. Gastheer (voor de 4^e keer) op deze Brabantse heemdagen was heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot', die zich al meer dan 70 jaar met passie bezig houdt met de geschiedenis van Oirschot en al dit moois graag wil delen.

Figuur 3. De stoel, icoon Oirschotse meubelindustrie

Oirschot is een van de oudste plaatsen uit de Kempen en kent meer dan 300 monumenten. Er is dan ook veel te zien zoals het monumentale Marktplein waar de eeuwenoude St. Petrusbasiliek oprijst te midden van vele kastanjabomen. Vlak daarbij pronkt het uit 1513 daterende voormalig raadhuis en een aantal passen verderop ligt aan het verstilde Vrijthof het oudste kerkje van Brabant. Behalve oude straatjes en gebouwen is er ook een keur aan horeca gelegenheden waar in de zomer talloze toeristen neerstrijken op de terrasjes. En alsof dat nog niet genoeg is wordt Oirschot van alle kan-

ten omzoomd door lommerrijk groen. Het thema van deze Brabantse heemdagen luidde dan ook: 'Heerlijkheid in het groen'.

Van onze heemkundekring hadden zich twee leden aangemeld. Op vrijdag 4 augustus werden de gasten ontvangen bij Brouwerij Vandeoirsprong en vervolgens in het pittoreske Boterkerkje welkom geheten door wethouder Corine van Overdijk en voorzitter Henk Helligers van Brabants Heem. Anton Neggers, voorzitter van de heemkundekring, ging in op de geschiedenis van Oirschot en vertelde o.a. dat volgens de geschriften er al in de 13e eeuw bezoekers naar Oirschot reisden.

Vervolgens trok men in vier groepen door het dorpscentrum om enkele van Oirschots talrijke monumenten te bezoeken zoals de St. Petrus basiliek, het Oude Raadhuis en de Latijnse school en een kijkje te nemen in museum de Vier Quartieren. En wie na al dat wandelen nog niet moe was, kon ook de toren van de basiliek beklimmen om daarna op de luisterplaats in de Pasto-rietuin uit te blazen bij een Carillonconcert met een Brabantse swing. Maar er zat nog meer in het vat, in de middag volgde een presentatie over Oirschots religieus erfgoed in de fraaie kapel van het klooster van de Franciscanessen alsook een korte lezing over de Oirschotse meubelindustrie en een verhandeling over het Oirschots dialect.

De tocht per huifkar of fiets op zaterdag voerde langs een aantal interessante plekken in de omgeving van Oirschot. O.a. het Montfortanen klooster, de buurtschap Straten en het landgoed Heerenbeek en onderweg passeerden we een taalgrens, gemarkeerd door de kuusepaol (komend vanuit Liempde krijgt het woord "kuus" de betekenis varken en komend vanuit Oirschot de betekenis koe).

Figuur 4. Kuusepaol

Figuur 5 Vendelzwaaien door gilde St Joris Oirschot

Bij de lunch op het terrein van het St Jorislidde werden we nog verrast met een gildegroet en een spectaculair staaltje vendelzwaaien.

Albert Oude Ophuis

= Heemberichten allerlei =

Rabo ClubSupport

We hebben ons dit jaar weer aangemeld voor de clubactie met als bestedingsdoel de **publicatie van een boek over de oorlogsslachtoffers van Goirle "Bevrijd van de vergetelheid"**. In totaal is er nu informatie over 110 burgerslachtoffers van de Tweede Wereldoorlog in Goirle en Riel, 69 geallieerden en 71 Duitse soldaten. Dat waren de aantallen slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog die vielen in en rondom Goirle, Indonesië en andere plaatsen. Allemaal met het raakvlak: Goirle kwam voor in hun geboorte-, woon- of overlijdensplaats, akte of certificaat. We willen het boek publiceren bij de herdenking van de bevrijding van Goirle in oktober 2024.

De stemcampagne van de actie Rabo ClubSupport was dit jaar wat eerder gepland dan in voorgaande jaren. Leden van de Rabobank konden van 4 t/m 26 september stemmen op drie favoriete clubs. Dit jaar was de opbrengst voor ons:

Naam: Stichting Erfgoed Goirle De Vyer Heertganghen
Bestedingsdoel: Publicatie "Bevrijd van de vergetelheid"
Bedrag: € 751,53

De Koerier, het kwartaalblad van Brabants Heem

Klik hier om [De Koerier nr. 98 \(september 2023\)](#), het kwartaalblad van de stichting Brabants Heem te bekijken. U wordt doorverbonden met een pagina op onze site en kunt daar het pdf-bestand openen.

Reuzennieuwsbrief nr. 20, december 2023

De [Reuzennieuwsbrief](#) verschijnt periodiek. Reuzen en reuzinnen behoren tot het immaterieel (cultureel) erfgoed. Reus Toon mee 't vèereke en reuzin Johanna Abcovia symboliseren de identiteit van de Rielse en Goirlese gemeenschap.

In deze nieuwsbrief o.a. de aankondiging dat de Goirlese reuzin en Rielse reus meelopen in de Tilburgse Sterrentocht op 6 jan 2024 en een terugblik op de internationale Goirlese Reuzenoptocht van 17 sep 2023.

Renovatie driewielige stortkar bijna afgerond

De mannen van de onderhoudsgroep, Martin, Peter en Theo hebben dit jaar een bijzonder project opgepakt dat nu zijn voltooiing nadert. Het betreft de driewielige stortkar die in de open lucht, blootgesteld aan weersinvloeden, stond te verpieteren op de plaats waar eerst de tweede karloods stond.

Figuur 6 Het onderstel van de stortkar

Figuur 7 Een achterwiel

Figuur 8 Het frame van de laadbak

Verschillende onderdelen waren reeds flink aangetast door roest en houtrot en nadat de kar helemaal uit elkaar was gehaald zijn de verschillende onderdelen stuk voor stuk onder handen genomen

Figuur 9 De driewielige stortkar in oude glorie hersteld

en in de oude toestand hersteld. Een karwei dat heel wat uren heeft gekost maar het eindproduct mag er wezen en op deze manier kunnen we een stukje erfgoed doorgeven aan volgende generaties en daar doen we het bij het heem toch voor.

Laatste Nieuws:

Deze week was al de laatste hand gelegd aan renovatie van de laadbak en vandaag (9-12-2023) is de laadbak op het onderstel gemonteerd en in deze staat zou de wagen weer als stortkar voor het vervoer van bijvoorbeeld potstalmest gebruikt kunnen worden.

= Schenkingen =

In de afgelopen periode (augustus- november 2023) hebben mensen de volgende artikelen op het Heem afgegeven:

- Vaasje, keuls model (Mevr. V.d. Wal)
- Graan molentje uit midden 20^e eeuw (Fam. Schellekens-de Kort).
- 2 koffielepeltjes met Goirlese afbeelding (M. Backx).
- Stoeltje met rieten zitting van fotograaf Copal? (M. Scholtze)
- Archiefstukken van de St. Jozefschool uit de jaren 1920-1960. (R. van Dijk).
- Molensteen van de vroegere oliemolen aan de Dorpsstraat/Hoogstraat (B. van Gangelt).
- Archiefstukken van boswachter Jan de Bie uit de 30-er, 40-er, 50-er en latere jaren. (T. de Bie-Klerx)
- Vijf werken van Frater Paschalius Vervest, aquarellen en studie wandkleed (eigen aankoop).
- Aquarel van Frater Paschalius met boerderij in de Hellen. (J. Roosen).

Figuur 10. Aquarel Paschalius, boerderij in De Hellen

- Wafelijzer.
- Lampetkan met toebehoren.(Fam. Van Eck-Mallens).
- Mok van verzorgingshuis "De Schakel" met naam opdruk.
- Schaaltje met de drie parochiekerken van Goirle er op gedrukt.
- Nylonkous reparatieset (M. van Laarhoven-van Boxtel)
- Verzameling speldjes, stickers, lucifer merken betreffende Goirle.
- 3 Kampwimpels Blokhutgroep Noordwijkerhout en Lage Mierde 1954.
- Vaantjes verzamelaarsvereniging "De Gezellige Ruilers"
- Vaantje Kath. Meisjes Gilde KMG (M. Kuijsten-van der Ven).
- Embleem Goirlese Luchtvaart Club "De Thermiekvogels" (M. Backx)
- Medaille schutterswedstrijd kruisboog 28-4-1940
- Ereteken (penning) handbooggilde St. Sebastiaan uit 1934 in origineel doosje (B. Smuklders).
- Hondenpenning Goirle 1925.
- Rapport 1e klas Thomasschool Sj. v. Pul.
- Rapport ULO Sint Jan (A.v.d.Ven).

= Nieuwe titels bibliotheek =

In de afgelopen periode (augustus- november 2023) konden we de volgende titels aan de bibliotheek toevoegen:

- Noord-Brabant een gewest in opkomst. H. van Velthoven, 1949
- Oorlogsslachtoffers Alphen en Riel. Jan van Gils, 2019

- Het boerenhuis in Nederland. Kees Post, 1975
- Trams en Tramlijnen. De stroomtrams van Noord-Brabant. W.J.M. Leideritz, 1977
- Santegoeds / Santegoets 1400 - 1750 met bijlage tot 1980. Jan Santegoeds, 1981

De boeken staan in een kast in de vergaderruimte op het heem en kunnen daar worden ingezien. Heemleden kunnen boeken ook voor een beperkte periode lenen. Het heem is geopend op donderdag- en zaterdagochtend.

= Agenda =

22 december 2023	Kerstviering in de kapel van CC Jan van Besouw, aanvang 19.30 uur
6 januari 2024	Nieuwjaarsbijeenkomst op 't Heem
6 januari 2024	Vierde Geschenk, Tilburg, met lichtjesoptocht waaraan ook de Goirlese reus en reuzin deelnemen
30 januari 2024	Lezing "Toponiemen in Goirle" door Christ Buiks
5 maart 2024	Lezing "Van De Bocht tot Sterk Huis"

- Ω -